

Svenska Ekoturismföreningens remissyttrande över

sänkt skatt på förevisning av naturområden

Finansdepartementet: 2017/01392/S2

Bakgrund

Med drygt 400 organisations- och företagsmedlemmar är Ekoturismföreningen den främsta och största företrädaren för den naturbaserade grenen av svensk besöksnäring. Vår natur är en av landets främsta reseanledningar för både nationella och internationella besökare. Naturen i allmänhet och naturbaserade upplevelser i synnerhet bidrar årligen till minst 30 miljarder kronor av turismens totala exportintäkter. Till den summan ska läggas ytterligare uppskattningsvis 50 miljarder från svenska resenärer. Över 90 procent av den summan spenderas dock på boende, måltider, transporter och shopping, och mindre än tio procent hamnar hos företag som erbjuder guidade upplevelser och aktiviteter i naturen.

Sammanfattning

Svenska Ekoturismföreningen välkomnar regeringens förslag om sänkt moms på naturguidningar från dagens 25 procent till sex procent. Det är en logisk anpassning till främst kulturmomsen, som framför allt kommer stärka konkurrensförmåga och växtkraft hos de mest framgångsrika guideföretagen. Något som i sin tur kommer öka svensk attraktionskraft, tillgängliggöra naturen för fler, öka kunskapsförmedlingen och bidra till färre olyckor och incidenter i exempelvis fjäll och skärgård.

Vi välkomnar en bred tolkning av begreppet förevisning av naturområde, och menar att reformen i huvudsak kommer förenkla företagens administration, bidra till effektivare resursanvändning och kan eventuellt även stimulera ett ökat kvinnligt företagande. Däremot menar Ekoturismföreningen att kostnaden för sänkt moms på guidade naturupplevelser är avsevärt lägre än promemorians uppgivna 320 miljoner kronor. Vår uppskattning är istället drygt 100 miljoner kronor årligen.

Avslutningsvis menar vi att momsreformen behöver kompletteras med andra åtgärder för att nå största möjliga framgång. Främst handlar det om en översyn av mål och riktlinjer för ett omfattande och växande utbud av offentligt subventionerade naturguidningar. Här pekar Ekoturismföreningen på alternativa upplägg som kan tillgängliggöra naturen för grupper som saknar möjlighet och ekonomi för att ta sig ut i naturen på egen hand. Detta samtidigt som befintliga guideföretags utrustning och kompetens kommer till användning under lågsäsong.

Nio goda skäl för sänkt moms

Svenska Ekoturismföreningen välkomnar den föreslagna sänkningen av momsen på naturguidningar från dagens 25 procent till sex procent från den 1 januari 2018.

Vi vill anföra följande skäl till varför momsen på naturguidningar bör sänkas:

1. Sänkt moms på naturguidningar eller förevisning av naturområde som det benämns i den aktuella promemoria är fullt logisk, eftersom naturguidningar då likställs med liknande tjänster och produkter som tillgängliggör naturen för besökaren. Vi syftar bland annat på guideböcker och kartor. Vidare försvinner dagens svårbegripliga skillnader mellan guidningar på cykel, till häst eller i kajak, med liknande motoriserade rundturer i form av sightseeing i buss eller en guidad fisketur i motorbåt. Förslaget innebär vidare att staten främjar och välkomnar guidade naturupplevelser och likställer dessa med kulturaktiviteter som konserter, cirkus, poesi och teater. Vi anser att den föreslagna ändringen från dagens skrivning *"tillträde till och förevisning av djurparker"* till den föreslagna *"tillträde till och förevisning av djurparker samt förevisning av naturområde"* är fullt logisk och likställer två liknande verksamheter.
2. I samband med detta vill vi lyfta frågan om förevisning av lantgårdar med djur. Dessa har tidigare inte likställts med djurparker, utan fått besked av Skatteverket att den normala momsen på 25 procent ska tillämpas. I samband med den föreslagna förändringen föreslår därför Ekoturismföreningen att även förevisning av lantgårdar inkluderas i reformen och får en framtida moms på sex procent.
3. Av finansdepartementets promemoria framgår att den föreslagna ändringen ligger i linje med vad som är möjligt inom befintlig EU-lagstiftning. Detta eftersom förevisning av naturområde kan inkluderas för reducerad moms enligt punkt 7 i bilaga III (2006/112/EG av den 28 november 2006). Något som gläder oss extra, eftersom olika myndigheter tidigare hävdade att en sänkning av momsen på naturguidningar skulle strida mot gällande EU:s lagstiftning.
4. Den största nyttan med den föreslagna momssänkningen är att den stärker lönsamheten hos de företag som har den största växtkraften. Piggare guideföretag som framgångsrikt lockar betalande besökare blir reformens främsta vinnare. Detta främjar i sin tur en fortsatt tillväxt i de aktuella företagen. Vi är övertygade om att den sänkta momsen får företag att växa snabbare, men också ökar andelen företag som överlever de första kritiska åren och därför kan etablera sig på en tuff marknad. Detta lär öka andelen företag som kan ta nästa steg i sin affärsutveckling - våga anställa eller anlita underleverantörer.
5. Fler framgångsrika guideföretag betyder i sin tur att Sveriges attraktionskraft som ett spännande resmål stärks både här hemma och inte minst på internationella marknader. Ekoturismföreningen har flera gånger visat att profilstarka guideföretag med verksamheter som kajak, hundspann, ridning, samiska upplevelser, vargsafari, fågelskådning och andra guidade upplevelser är klart överrepresenterade när Sverige exponeras i internationell massmedia. Här finns ett mycket viktigt samband. Sänkt moms stärker lönsamheten hos framgångsrika företag, vilket leder till ökad internationell exponering, som i sin tur bidrar till stärkt svensk attraktionskraft. Den föreslagna reformen förstärker därför regeringens sedan tidigare initierade insatser via Visit Sweden och Tillväxtverket.

6. Sammantaget hoppas vi att den här utvecklingen även kan bidra till en ökad status på guide upplevelser. En av de främsta faktorerna för att öka efterfrågan på naturguider bland svenska besökare.
7. Ett större och bredare utbud, i vissa fall även en lägre prislapp, kommer också att tillgängliggöra naturen för fler människor. Detta är särskilt viktigt när allt fler av oss växer upp i storstäder, utan den vardagskontakt med skog och mark som var regeln för bara ett par generationer sedan.
8. Vidare hoppas Ekoturismföreningen att reformen resulterar i ett ökat inslag av lärande i samband med förevisning av olika naturområden. Detta får gärna betonas till berörda skattemyndigheter för att främja de företag som anstränger sig för att stimulera besökarens upptäckarglädje och förmedla kunskaper om svensk natur.
9. Slutligen hoppas vi att den sänkta momsens kan bidra till att fler väljer guide alternativ för mer äventyrliga aktiviteter i exempelvis fjäll och skärgård. I så fall kan reformen bidra till ökad säkerhet och förhoppningsvis motverka de senaste årens ökade krav på och kostnader för fjällräddning.

En bred tolkning inkluderar naturturismens många olika grenar

Ekoturismföreningen välkomnar vidare att begreppet förevisning av naturområde ges en bred tolkning som kan rymma vandring, ridturer, hundspann, jakt, paddling, sportfiske och andra guide verksamheter i naturen.

Vi menar att kostnaden för momssänkningen är lägre än beräknat

Uppgiften att en sänkt moms på naturguider skulle kosta drygt 300 miljoner kronor bedömer vi vara för hög. Föreningens experter på området uppskattar istället prislappen till runt 100 miljoner kronor per år utifrån följande underlag:

Turismforskningsinstitutet Etour:s kartläggning från 2014 identifierade runt 1 800 företag. Den kartläggningen torde ha fångat upp i stort sett alla de företag som berörs av den föreslagna momssänkningen. Utifrån en viss tillväxt under de senaste åren är det rimligt att uppskatta antalet berörda företag till 2 000. Ekoturismföreningens egna experter anser dock att Etours omsättningssiffra på 2 miljoner kronor är för hög. Snarare är 1 miljon kronor i snitt per år en mer rimlig siffra.

En analys av intäkterna för de drygt 70 företag som ingår i kvalitetsmärkningen Naturens Bästa under 2011 och 2012 ger visserligen en genomsnittlig omsättning på drygt 2 miljoner kronor. Men görs samma analys utan de fem största företagen, halveras intäkterna till drygt 1 miljon kronor årligen. De fem aktuella företagen har sina huvudsakliga intäkter från boende och måltider, och intäkterna för naturguider uppgår bara till ett par procent.

Även om naturturismen rymmer många företag som främst eller enbart erbjuder aktiviteter, överstiger deras omsättning sällan en miljon kronor. Notera också att Naturens Bästa inte speglar branschens genomsnitt, utan är ett urval av de mest framgångsrika företagen. Utifrån den analysen hävdar vi att reformens faktiska kostnad uppgår till 100 miljoner kronor¹ istället för promemorians uppgivna 320 miljoner kronor för första året och sedan 290 miljoner kronor för efterföljande år.

¹ Två tusen företag med en årlig omsättning på 1 miljon SEK ger en total omsättning på 2 miljarder SEK. Om naturguider andelen beräknas till 25 procent blir nettointäkten 500 miljoner SEK, vilket betyder att dagens momsintäkter uppgår till 125 miljoner SEK. Med den föreslagna sänkningen av moms blir den nya momsintäkten 24 miljoner SEK, och kostnaden för reformen drygt 100 miljoner SEK.

Sänkt moms på naturguidningar förenklar företagens administration

När det gäller reformens följder för de berörda företagen menar Ekoturismföreningen att den främsta effekten är bättre lönsamhet och en stimulerad efterfrågan. Sänkt moms på naturguidningar lär också i de flesta fall bidra till en förenklad administration, eftersom de flesta företag idag hanterar tre momssatser. Efter sänkt moms på naturguidningar kommer flera av dessa företag bara att behöva hantera två momssatser - boende och måltider (12 procent) och naturguidningar och transporter (6 procent).

Ekoturismföreningen har vid ett flertal tillfällen tvingats konstatera att dagens momsregler för en växande natur- och ekoturism tolkas och tillämpas på skilda vis av olika lokala skatteverk. Identiska verksamheter kan få skilda momssatser i olika kommuner, men samma verksamhet bedömd av samma skatteverk kan även förändras över tid. Vi ställer därför gärna vår erfarenhet och kompetens till förfogande i en process där bransch och myndigheter tillsammans tar fram en vägledande praxis på området.

Momssänkningen kan bidra till en effektivare resursanvändning

Ekoturismföreningen menar att den sänkta momsen på naturguidningar kan bidra till att förflytta en del av dagens konsumtion av ting och föremål till upplevelsebaserade tjänster. Tillsammans med insatser som främjar bättre resursanvändning, exempelvis uthyrning eller friluftsutrustning som inkluderas i upplevelsepaket, borde därför sänkt moms på naturguidningar bidra till positiva effekter för miljö och resursanvändning.

Sänkt moms kan stimulera kvinnligt entreprenörskap

Det är svårt att med säkerhet sia något om den sänkta momsen effekter för jämställdheten. Utifrån vår långvariga kontakt med den naturbaserade turismen runt om i Sverige kan vi exempelvis konstatera en övervikt för kvinnor i många ridföretag, medan guider inom vilt- och fågelskådning däremot ofta är män. Den sänkta momsen torde knappast påverka jämställdheten i någon större grad. Möjligen kan en förbättrad lönsamhet och en ökad efterfrågan på guidningar, sänka tröskeln för att etablera sig på marknaden. Något som kanske kan gynna kvinnor i högre grad än män.

En framgångsrik momsreform måste förstärkas med fler politiska åtgärder

Vi ser den föreslagna sänkningen av momsen på naturguidningar som ett mycket viktigt steg för förbättrade villkor för svensk natur- och ekoturism. Vi hoppas givetvis att den får de effekter som regeringen och den aktuella promemorian framhåller. Sänkt moms är dock ingen mirakelmedicin för landets guideföretag. Deras utmaningar kommer även i framtiden att vara ett högt prisläge på grund av en hög andel arbetstid, begränsade säsonger och svårigheter att nå ut till besökare som är villiga att betala för guideade upplevelser.

Därför vill vi avslutningsvis poängtera att den sänkta momsen måste kompletteras med fler åtgärder som gynnar tillväxten hos landsbygdens guideföretag. Det vore olyckligt om detta lovvärda initiativ från finansdepartementet inte får full effekt, bland annat på grund av att andra offentliga verksamheter hämmar guideföretagens förmåga att växa och anställa.

Offentligt subventionerade guidningar kan hjälpa istället för att stjälpa

En av momsreformens främsta utmaningar är de senaste 20 årens växande utbud av offentligt subventionerade guidningar runt om i landet. Gratis eller kraftigt prissänkta

guidningar sker idag i en rad aktörers regi så som naturum, länsstyrelser, kommuner och olika naturvårdsstiftelser.

Den exakta omfattningen är okänd, men det rör sig om tusentals guidningar årligen runt om i Sverige. Eftersom utbudet främst riktas mot grupper som kan betala för naturguidningar, blir resultatet att konkurrensen snedvrids, att priset på guideade upplevelser pressas neråt, att enskilda guideföretag inte växer och i vissa fall konkurreras ut.

Vi menar därför att den sänkta momsens snarast möjligt måste kompletteras med en översyn av mål och riktlinjer för utbudet av offentligt finansierade guidningar. Med ganska små förändringar tror vi att dessa, i all välmening offentligt finansierade insatser, kan omformas så att svensk natur både tillgängliggörs för nya målgrupper och samtidigt stöttar och utvecklar landets guideföretag.

Vårt förslag, som behöver diskuteras och utvecklas i samverkan med berörda aktörer, innebär att offentliga subventioner istället riktas till grupper som saknar möjlighet och ekonomi för att ta sig ut i naturen på egen hand. Vi tänker främst på skolelever, gamla på äldreboende, nyanlända, funktionshindrade och andra som sällan eller aldrig kommer ut i naturen. Deras behov kan till stor del tillgodoses av professionella guideföretag på vardagar under lågsäsong. Vinsterna blir då dubbla, eftersom vår natur tillgängliggörs för nya målgrupper samtidigt som företagets säsonger förlängs och befintlig utrustning i form av hästar, kanoter, guider och annat används på ett mer resurseffektivt vis.

Detta remissvar har förankrats med Ekoturismföreningens ordförande Annika Fredriksson och även presenterats för styrelsens övriga ledamöter.

För Svenska Ekoturismföreningen

Per Jiborn
generalsekreterare

Västervik den 14 april 2017